Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la a dou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului „Observatoriulu“ in Sibiiu.

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIATIUNII“ SIBIIU

Nr. 103. — Sibiiu, Mercuri 28/9 Januariu. **1883.**

„Observatoriulu“

Diariu politicu, national-economicu si literariu va intra cu 1/13 Januariu 1884 in anulu alu 7-lea alu activitatiei sale.

Program'a acestui organu de publicitate este si remane aceeasi nestramutata, nealterata intru nimicu, precum s'a presentatu ea lectoriloru in 1/13 Januariu 1878 adeca inainte cu siese ani. Remane aceeasi, pentrucà din càte evenimente s'au rostogolitu in acestu periodu preste patri'a nóstra comuna, preste poporulu nostru si chiaru preste monarchi'a intréga, nici-unulu nu a fostu de natura cá, anume in cestiuni strictu politice si nationali se o póta modifica càtusi de puçinu, ci tocma din contra, dupace situatiunea nóstra ajunse din reu in mai reu, se intielege usioru cà perseveranti'a pe langa aceeasi programa ni se impuse de sinesi in modu cu atàtu mai imperiosu, cu càtu de atunci incóce postulatele si conditiunile de viétia politica si nationale cerute pentru poporulu romanu, stravechiu locuitoriu in acésta monarchia, au fostu specificate si formulate la intielesu pentru tóta lumea, de càtra o conferentia compusa din 153 barbati fruntasi, alesi inadinsu si adunati la unu locu spre a da espressiune vointiei generale.

In analis'a programei nóstre din Januariu 1878 diceamu intre altele:

„Ni s'a intemplatu se damu preste destui straini de aceia, carii dupace tînu cu noi, cum amu dice examenu rigorosu, in fine ne si mai intréba: Càte foi periodice aveti voi? Nici-unu respunsu nu póte fi mai confusu decàtu acesta. Pas' de'i arata cai pe pareti; dara strainulu scie se mérga la posta cá se'si ia unu catalogu si se'ti rosiésca cu elu nasulu, apoi se'ti tîna din nou lectiune aspra: Bine, cum credeti voi cà veti esi dintru intunecime, déca nu tîneti nici macaru diarie càte tînu pe airea 200 mii de locuitori? Déca nu aveti diarie, care alt'a este lectur'a vóstra?“

„Din tóte acestea invetiamu, cà campulu de activitate alu pressei nóstre patriotice si cu atàtu mai virtosu alu celei romanesci este asia de vastu si asia de puçinu cultivatu, in càtu totu ce a produsu press'a nóstra periodica de ani patrudieci incóce, abia se póte considera cá unu inceputu, cá o spargere de agru, de si grasu, dara fórte intielenitu si setosu de apa din ceriu. Pe càtu timpu nu ne vomu cunósce noi insine tóte conditiunile nóstre actuali de existentia, nu vomu fi in stare de a informa nici pe altii; éra ne inplinindu acésta datorintia càtra societatea européna, nu avemu dreptulu se ne vaieramu cà altii se uita la noi preste umeri si stau se tréca la ordinea dilei, adeca se'si védia de alte afaceri.“

Astadi dupa siese ani, in locu de a sterge unu singuru cuventu din acelea observatiuni, mai adaogemu acestea:

Press'a este recunoscuta in tóta Europ'a cá una din poterile cele mari, care domina si guberna popórale. Daca romanii nu se voru interessa de press'a loru periodica si preste totu de productele proprii literarie; daca nu o voru sustînea si perfectiona si nu'si voru apara ei insii prin trensa caus'a loru cu tóta perseveranti'a, se fia convinsi cà acea causa prea drépt'a si sacra, va fi perduta, viitoriulu loru inmormentatu si numele loru devenitu obiectu alu unei compatimiri despretiuitórie.

Precum in alte càteva tieri, asia si in patri'a nóstra lupt'a pentru existentia a luatu proportiuni ne mai cunoscute pàna acum in istori'a omenimei, inse cu acea distinctiune essentiala, cà aici sub masc'a reu alésa a ideei si integritatiei statului unu fanatismu nationalu mai intensivu si mai infuriatu chiaru decàtu celu religiosu de odinióra, tîne spiritele in agitatiune si turburare permanenta, atîtia ura, turbura pacea publica si privata a locuitoriloru tierei. Red.

Pretiulu abonamentului la acestu diariu se afla in fruntea lui 8 fl. v. a. pe 1 anu, 4 fl. v. a. pe 6 luni.

Asemnatiunile se adressédia de a dreptulu la redactiune Sibiiu strad'a Urediului Nr. 25. Etagiulu I.

Program'a „Viitoriului.“

(Din diariulu de impaciuire), a carui aparitiune se anuntiase inainte cu patru septemani, primiramu Nr. 1, dupace program'a sa se publicase cu 1 septemana inainte in diariele magiare si germane. Acea programa in esenti'a sa este totu cea publicata de noi in Nr. 96 inse mai amplificata, éra titlulu seu nu e „Fratietate,“ cum se anuntiase la inceputu, ci Viitoriulu, diariu politicu, economicu si literariu, éra redactoru nu e Teodoru Pacatianu, ci: Zamfiriu M. Rozescu. Diariulu apare de trei ori pe septemana, marti'a, joi'a si sambat'a, costa pentru Austro-Ungari'a 10 fl. pe 1 anu, 5 fl. pe ½ anu, 3 fl. pe 3 luni, éra in tieri straine 30 franci pe 1 anu, 16 franci pe ½ anu si 9 franci pe 3 luni. Formatu càtu alu nostru. Pe col. 1 e program'a, pe a dou'a art. 1 „Terenu de activitate“ si foisió'ra „Junimea studiósa,“ unde 'si scóte capulu o mica rivalitate intre studentii romani din Budapest'a, Clusiu si Vien'a. Col. 3 „Revista esterna“ si càte o replica la 5 diarie romanesci.

Analis'a intregei programe a „Viitoriului“ o lasamu in grij'a publicului romanescu cititoriu si anume in a celoru la cari tientesce urmatori'a sententia a programei: „Va da locu liberu discussiuniloru politice, cari nu tindu la ultragiari, se va ferí inse de terrorisarea ce se exercita din partea unoru foi prin personalitati, prin atacarea sanctuariului familiei sau alu caracterului privatu pentru convingeri politice, prin cari atacuri se disgusta multi barbati eminenti ai nostrii dela ori-ce amestecu in politica, ba chiaru s'au si instrainatu de càtra noi.“

Romanii din monarchi'a Habsburg-Lotaringi'a avura pàna acuma numai patru diarie, caroru le mai este inca permisu a se ocupa de politica pe langa o grea cautiune si control'a procuroriloru. Intre acelea patru ne numeramu si noi. Daca cumva program'a „Viitoriului“ intre acelea „unele foi“ intielege si pe a nóstra, atunci acésta acusa publica o respingemu cu atàtu mai virtosu, cà atacurile sanctuariului familiiloru sau ale caracterului privatu presupunu in poterea legei totu atàtea

---

Foisiór'a „Observatoriului“.

Reuniuni, scóle.

Pentru-cá unu poporu subjugatu politicesce se-si elupte drepturile sale calcate in picióre si se se avente la unu venitoriu mai bunu, are lipsa de barbati destepti si devotati binelui comunu, de femei cu cunosciinti'a chiamarei loru si de o junime morala si bine educata.

Déca vomu referi aceste la poporulu nostru romanu si ne vomu intrebá, are elu acesti trei factori necessarii, ni potemu respunde mangaiati, cà dupa cercustarile in care traimu si dupa vitregimea sortei ce ne apésa, nu ne lipsescu cu deseversire.

Avemu barbati, cari sciu luptá cu tóte armele legali si cu totu devotamentulu pentru ridicarea nóstra din pulverea, in carea prin „intriga si sila, viclene uneltiri“ amu cadiutu de atàta amaru de timpu, si cari in consciinti'a dreptatei causei ce apara, sunt atàtu de tari, incàtu cu dreptu cuventu li-se póte aplicá adagiulu lui Horatiu: „Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae“. (Déca lumea aru stá se se cutrospésca pe ei, ruinele ei i-aru loví neinfricati.) — Dorere inse, nu puçini avemu si de aceia, cari in locu se faca servitiu bunu mamei, carea i-a laptatu la sinulu ei, apropia cutîtulu de grumadiulu ei, musca acelu sinu ce i-a crescutu, se facu instrumentu vilu alu uneltiriloru vrasmasie pentru càte unu „osu de rosu“, se facu vendiatori ai sangelui propriu, inse pentru-cá si mai multu se ne convinga despre adeverulu esprimatu de eminentele bardu alu Bucovinei D. Petrino in sententi'a sa multu insemnatoria, cà: „Unde e aprope Juda, nu-i departe nici Christosu.“

Déca inse nu ne potemu laudá cà avemu pe totu atàte femei bine educate, matróne, cari se'si cunósca poterea si missiunea de a regenerá pe unu poporu aservitu de seculi, dar inse redesteptatu si nisuitoriu spre unu venitoriu maretiu, este cà pàna mai deunadi ne-amu ingrijitu fórte puçinu de crescerea loru.

E cunoscutu rolulu femeii pentru fericirea omenirei in genere, pentru aceea si educatiunea trebe se-i fia asia ingrijita, cá se póta corespunde sublimei sale meniri.

Femei'a romana are missiunea ce a implinitu-o femei'a italiana. O distinsa femeia italiana dise despre noi: Romanii au a-se renasce prin iubire. Itali'a in mare parte are de a multiumi femeii renascerea sa.*) Itali'a avù mame, cari diceau copiiloru: „mergeti a combate pentru libertatea italiana! Dumnedieu ve binecuvintedie“; avù femei cari diceau barbatiloru: „dorescu cá copii miei se crésca sub radiele binefacatorie ale sórelui libertatei, se lucre, se combata pentru rescumperarea Italiei;“ amante cari diceau adoratoriloru: „acelu ce nu iubesce libertatea Italiei, nu e demnu de amorulu mieu, mergi combate pentru salvarea mamei comune si in schimbu vei avé ânim'a mea“.

Asia dara ne trebuescu Cornelii, cá se ne nasca si crésca Grachi, ne trebuescu Veturii, cá se ne inmoie pe Coriolanii nostri, ne trebuescu mame de ale lui Stefanu celu mare, cá se scótia dintru noi lasîtatea.

Avemu si de aceste, nu inse in numerulu doritu, si pe càtu ne cresce bucuri'a vediendu cum unele lucra cu celu mai mare successu la edificiulu maretiu alu nationalitatei si cá Vestalele de odinióra pazescu foculu sacru alu consciintiei nationali, pe atàtu ânim'a ni-se stringe, candu vedemu pe altele, vedemu necunoscùndu-si missiunea si neiubindu-si limb'a, acelu tesauru ereditu dela strabuni si aperatu de acestia mai multu decàtu chiaru vieti'a dupa marturisirea istoricului Bonfiniu, despre carele Herder marele filosofu germanu dice: „Déca cineva iubesce mai multu o alta limba, decàtu sunetele dulci ale limbei mamei sale, nu este demnu de numele de omu,“

Inse vin'a nu cade pe ele, ci pe lips'a de crescere, séu mai bine, pe crescerea gresita data loru in scóle straine, càtu si a casa. Cà-ci déca noi voimu se se implinésca cuvintele profetice ale femeii italiane (si lauda Ceriului ele au inceputu a se implini, activitatea càtoru-va prea stimate dómne pentru promovarea invetiamentului ne dovedesce acésta), déca poteau asteptá dela femei'a romana unu lucru atàtu de mare, trebe se ne ingrijimu si se facemu totu possibilulu pentru crescerea ei. Spre acestu scopu inse avemu necessitate de scóle, de scóle nationali, in cari femei'a romana se invetie a cunósce istori'a strabuniloru sei, cá se cunósca cine este, din cine se trage si in cotro are se tientésca!

Invetiatulu professoru A. D. Xenopolu dice in lectiunea de deschidere a cursului de istori'a Romaniloru: „Déca istori'a in genere te face se iubesci omenirea, istori'a poporului din care faci parte, va deschide ânim'a ta càtra densulu. Nu este deci potere, care se invetie mai tare patriotismulu, decàtu istori'a propriului teu poporu. Nu este deci mijlocu mai poternicu de a asigurá traiulu seu indelungatu in omenire si conlucrarea sa la isbandile civilisatiei, decàtu studiulu istoriei sale.“

In fati'a unoru astu-feliu de marturisiri ale sciintiei me simtiescu indreptatitu a intrebá, au dela scólele straine se asteptamu femei bine educate, otielite cu simtiu nationalu, investrate cu iubirea limbei, a nationalitatei sale, a portului nostru si a datineloru nóstre, pe candu ele in scólele straine nu audu odata unu cuventu de bine, unu cuventu de lauda despre gintea loru si de totu ce-i propriu aceleia, ci totu numai cuvinte de blamu, innegrire si injosire asia, càtu plapand'a fiintia nu arareori trebe se inrosiésca de cele ce aude din rostulu professoriului seu, cà ea apartîne unui

---

*) Rogamu si aci pe domnii din generatiunea noua, cá voindu a imita in limba si stilu pe contimpuranii densiloru din Romani'a, se aiba unu ochiu mai criticu. Un'a este a multiami, gratias agere, si cu totulu altu-ceva e a multiumi, adeca a indestula, satisfacere, usitatu pàna inainte cu 10—20 ani in acestu intielesu numai in Munteni'a, éra de atunci confundatu si incurcatu mereu cu multiami. Candu multiamimu cuiva pentru ceva, dicemu óre Multium dtale? De candu exista romani in Dacia, ei au disu totudeauna: Multiam, multiamescu. multiamimu si multiamita, pe care nu o au intunecatu cu doi „u“ surdi. Red.

processe fórte periculóse de pressa, la a caroru pertractare chiaru si curtile de jurati (Jury) sunt multu mai severe de càtu in processele curatu politice intentate diarieloru de càtra gubernu; caus'a este, cà cetatienii jurati, in cestiuni politice presupunu mai totudeauna pofta de resbunare din partea gubernului asupra cutarei partide sau nationalitati, de aceea veridictulu loru suna in cele mai multe casuri pentru acquitare, candu din contra in cause de calumnii private, familiari ne fiindu permisu de lege a proba nici macaru fapte cunoscute de tóta lumea, inculpatii o patu càtu de reu.

De altumentrea „Viitoriulu" atribue diarieloru romanesci politice o potere mai pre susu de fire candu afirma despre ele, cà ar fi fostu in stare se bage „in barbatii eminenti ai nostrii" atàta teróre si apoi „desgustu dela ori-ce amestecu in politica" in càtu se se si „instrainedie de càtra noi," adeca de càtra natiunea romanésca. Nu se póte crede cà vre-unulu din acestea puçine diarie se'si aróge sie'si atàta potere farmecatóre, prin care s'ar face numai de risulu lumei. Audi acolo, terrorisare a barbatiloru eminenti, façia de acésta lege de pressa, armata si cu cautiune, apoi façia de unu gubernu precum este celu ungurescu, si dupa atàtea processe politice intentate diarieloru romanesci in acesti 15 ani din urma, pàna candu unora li s'au si frantu berigata, dupace redactorii sau colaboratorii loru suferisera si captivitate de càte unu anu pentru cause curatu politice. Tocma contrariulu s'a intemplatu ilustrii domni dela „Viitoriulu": terorisati, maltratati si daunati au fostu si mai sunt aparatorii causei romaniloru, prin tragere in processe de pressa, prin persecutare pe façia si pe ascunsu (mai alesu in comunele rurali si intre o parte din preotime) a diarieloru. Dara apoi rogamu-ve, ce barbati eminenti au mai potutu se fia aceia, cari in locu de a infrunta si rusiná cu demnitate si cu superioritate de spiritu ori-ce calumnii necalite s'ar fi publicatu asupra loru, sau in casu de asia, a le despretiui cá neexistente, se o ia la fuga si se se instrainedie de càtra corpulu natiunei romanesci?! Multime de barbati magiari in adeveru eminenti si plini de merite pentru natiunea, patri'a si chiaru religiunea loru, au fostu tavaliti nu numai in press'a magiara, ci si in dieta si in alte adunari prin tóte noróiele. S'au disgustatu si aceia din sufletu, s'au si trasu la o parte, unde stau si pàna astadi, dara nu s'au instrainatu dela natiunea loru si n'au desertatu dela ea, nici au incetatu de a lucra pentru densa pe alte terene, póte neasemenatu mai fecunde pentru natiunea loru decàtu este politic'a militanta. Reu complimentu le facù „Viitoriulu" in program'a sa la acei barbati eminenti. Hei domniloru, ori-unde ómenii desertédia dupa lupte scurte si numai in urmarea vreunei injuraturi mojicesci a unoru foi periodice, atunci desertiunea fusese preparata mai de inainte, dreptu in sensulu proverbiului magiaru: Könnyü Katát tánczba vinni.

In càtu pentru complimentulu betranetieloru si „experientiei" indreptatu la adress'a nóstra, ilu declinamu dela noi, éra intrebarea captiósa, cà daca credemu impaciuirea cu magiarii a fi impossibila, se spunemu „ce ar fi de facutu?" nu o putemu primí decàtu numai cá ironia. Apoi ce au a face aici betranetiele sau tineretiele? De altumentrea la o intrebare care ar fi seriósa, unu respunsu seriosu ar fi: Betranii de astadi intemeiati pe experienti'a propria, cá si pe a parintiloru si strabuniloru, adeca pe a generatiuniloru anteriore, nu potu nicidecum se créda intru o impaciuire sincera si durabila in nici-unu casu cu magiarii; cà-ci adeca fusiunea, contopirea, amalgamarea romaniloru in magiari departe de a o considera cá impaciuire sincera si durabila, acesti betrani o ar tînea de nimicire totala si inmormentarea nu numai a elementului romanescu din acésta monarchia, ci si a celui din regatulu Romaniei. Nu ceremu dela nimeni cá se respecte betranetiele numai cà-ci sunt betranetie, nicidecum; ceremu inse crutiare pentru credintiele si convictiunile aceloru cari se afla la apusulu vietiei; cà-ci in acea epoca pe ei ii poti infrange ori sugrumá, dara nu incovoié, franguntur, non flectuntur. Din contra, dupace „Viitoriulu" declara curatu, cà mai multi barbati fruntasi ai inteligentiei romane din Budapest'a dinpreuna cu mai multi membrii distinsi ai inteligentiei romane din provincia, nu numai dorescu, ci si credu firmu in possibilitate unei impaciuiri pré depline cu elementulu ungurescu pe base durabile si voiescu a cultiva asta directiune cu tóta energi'a unei convingeri tari etc.," dupa acésta declaratiune categorica a domniloru dela „Viitoriului" intrebarea pusa, nu ómeniloru carii tînu la „Observatoriulu," ci numai redactorulu seu, cà „óre ce ar fi de facutu?" erá cu totulu de prisosu. Nu cumva ilustrii domni dela „Viitoriulu" credu asia, cà pe „Observatoriu" se pune labóre crunta si se facu cu elu spese de càteva mii, numai pentru-cá se'lu citésca redactorulu si membrii familiei sale? La nici-unu organu politicu de cevasi valóre nu are se predomine opiniunea redactorului, ci vointi'a colectiva a acelui publicu cititoriu, care'lu alege de organu alu seu asia, in càtu daca elu nu ar mai da espressiune acelei vointie politice, cititorii l'ar lasá puru si simplu se adórma.

Inca odata: intrebarea pusa noue erá cu totulu de prisosu. Dara dupa susu citat'a declaratiune a „Viitoriului" cu atàtu este mai legitima intrebarea ce'si pune si pàna acuma publiculu romanescu: Ce minuni au se faca acei domni fundatori ai „Viitoriului" pentru-cá se inblandiésca ur'a seculara invescuta in tóta fiinti'a acelui poporu, precum si poft'a de resbunare nutrita din a. 1848/9? Cum au ei se faca, cá magiarii se nu mai voiésca a petrunde cu limb'a loru inca si in bisericele si in familiile romaniloru? Cum voru ei se induplece pe magiari cá se nu'si mai bata jocu de romani cu acea caricatura de lege electorala? Si alte multime de intrebari, care tóte s'au formulatu, pusu si desbatutu cu sange rece, nu de càtra vreunu betranu carele'si va fi traitu véculu, ci de càtra 153 de barbati, mai toti in anii cei mai vigorosi ai vietiei loru in adunarea memorabila din Maiu 1881 si „neterorisati" de nici-unu diariu. Noi ací nu ceremu vreunu „respunsu precisu" dela „Viitoriulu" nici astadi nici màne, precum pretinde elu dela redactorulu „Observatoriului," ci vomu astéptá in liniste se vedemu, cum isi desléga densulu problemele luate asupra sa si intre altele, cum are se faca, cá ministeriulu actuale sau ori-care altulu se voiésca si se cutedie a esí in camerele Ungariei cu proiectu de lege relativu la revisiunea radicala, adeca la prefacerea totala a legei electorale, precum si cu celelalte cerute de càtra romani, si acésta fàra cá ministeriulu se cadia; cà-ci adeca credemu cà si noi suntemu bine informati candu sustînemu, cà ori-care ministeriu ar cutedia se propuna schimbarea legii electorale si se insiste pentrucá, inainte de toti cei 75 deputati din Transilvani'a cu esceptiune de càtiva sasi, au se se scóle asupra lui, se traga si pe cei mai multi deputati din Ungari'a si se'lu trantésca. Actiuni vrasmasiesci cá a baronului Stefanu Kemény dela Aiudu si a companiei sale s'ar repeti pe tóte drumurile. Dara cum diseramu, noi avemu patientia si asteptamu in tóta linistea pàna la finea vietiei nóstre resultatulu ostenelei patriotice a celoru dela „Viitoriulu."

Din partea nóstra avemu o singura rogare, cá „Viitoriulu" se nu permitta a intortoca in colónele sale adeverulu, precum i s'a intemplatu astadata in Nr. 1 pe pag. 4 colon. 1 in nararea casului din 1872 cu fostulu ministru Melchioru Lonyay, cà-ci actele oficiali de atunci, lànga care sunt si telegrame si se afla la buna pastrare in archivu publicu, desmintu pe de intregulu acea naratiune.

Cautare de documente pentru istori'a nóstra.

Ilustrulu domnu doctoru M. G. Obedenaru in timpulu acesta primu secretariu la legatiunea Romaniei in Rom'a, ne onorase cu scrisórea ce urmédia acilea. Vediendu noi dupa siepte luni, cà prin cercetari private nu suntemu in stare se'i inplinimu patriotic'a dorintia, recurgemu la publicitate. Dn. Obedenariu ne scrisese cu dat'a din Rom'a 15 Aprile 1883 acestea:

„In cartea Farlati Illyricum Sacrum tomus octavus amu aflatu relatiuni destulu de intinse asupra bisericeloru, martiriloru si episcopiloru din primii secoli cari au statutu in Silistri'a (Dorostorum) Macinu (Marianopolis) si Constantia (Tomi).

Istori'a positiva, care nu se ia dupa legende si dupa istorii mai multu prefacute decàtu adéverate póte trage óre-care profitu, cu tóte acestea, si din istoriile legendarie ale bisericeloru. Nu ar fi inutilu pentru istori'a Dobrogei si a Daciei aureliane se avemu la academia si notitiele din Farlat.

Amu voitu dara se cumparu acésta opera si se o facu daru academiei; inse la nici-unu librariu de carti vechi n'amu pututu afla dis'a carte. Ultimulu exemplariu ce a fostu in comerciu s'a vendutu anulu trecutu (1882) cu 800 franci si s'a trimisu la Constantinopole la episcopulu latinu.

---

poporu, a carui caracteristica este lenea, beti'a, hoti'a, tetiunari'a, éra de unu trecutu istoricu gloriosu, nici poména, cà-ci dice-ve, cà poporulu romanu a fostu unu poporu lasiu s. a. de acestu soiu.

Si cum-cà astu-feliu suntemu caracterisati in scólele straine, marturisescu gingasicle fiintie, cari in lips'a de scól'a nationala sunt necessitate se le cercetedie pe acele; marturisescu toti aceia, càti avura parte de educatiune in scóle straine, ba intre altele sunt dovéda manualele loru istorice, in cari pe langa cà ni denéga descendenti'a nóstra dela gloriosii Romani, falsifica si intortóca adeverulu istorice referitoriu la gintea nóstra. Si cá se nu mi se dica cà vorbescu in ventu fàra ceva base, imi iau voia a aminti unulu dintre cele mai latite manuale de istoria universale pentru scólele de fete: „Istori'a lui Fridericu Nösselt 4 tom. aparuta in a 16-a editiune" si in carea la pag. 228 tom. IV unde descrie cursulu revolutiunei din Ungari'a la 1848 comite grav'a eróre, dicandu, cà generarele Bem comandantele trupeloru magiare din Transilvani'a ar fi castigatu in partea sa pe Romani si cu ei imprenna ar fi luptatu contra Sasiloru si Ardeleniloru (!) si prin urmare si contra tronului.*)

Au dóra dela educatóresele germane si francese se asteptamu noi, cá se crésca din fiicele fruntasiloru romani sentinele fidele ale proprietatei nóstre nationali, se ne crésca din surcelii, din fragedele mladitie vestale, cari se pazésca se nu se stinga foculu sacru alu nationalitatei nóstre?

Invederatu lucru este, cà nici dela sólele straine nici dela educatoresele private de ginte si simtiemente straine gintei nóstre nu potemu asteptá crescerea femeii nóstre de aceea ce ea are se fia.

Asia dara convinsi de acésta cu càta bucuria avemu se salutamu deschiderea unei scóle romane de fete in Sibiiu carea cu timpulu speramu se devina unu focularin de cultur'a nationala pentru femei'a romana de dincóci de Carpati; cu càtu respectu trebe se esprimemu numele aceloru femei romane, cari au ostenitu pentru realisarea unei idei atàtu de maretie a unui scopu atàtu de sublimu.

Si óre nu ar trebui se fia successulu obtînutu de acésta reuniune unu indemnu nobilu, pentru cá se fiintiamu asemene reuniuni pe tóte locurile pe unde pàna astadi nu esista.

Sciutu este cà noi suntemu seraci*), ajutoriu nu ne dà nimene, cà-ci parintesculu nostru gubernu scie prea bine intrebuintiá sudórea poporului nostru spre alte scopuri, si éra noi nu avemu unu „Schulverein" (si baremi de amu avea si noi unulu) care se ne tindia màn'a de ajutoriu, cum capeta poporulu sasescu ajutória dela confratii sei din Germani'a.

Dar inse pentru ce se nu ne desteptamu si noi odata pentru ce se nu vedemu ceea-ce de multu ne-a disu poetulu cà: „Unde-i unulu nu-i potere; unde-su doi poterea cresce," si se ne apucamu de lucru, se infiintiamu reuniuni pentru tóte trebuintiele nóstre, reuniuni pentru promovarea invetiamentului, pentru spriginirea economiei, pentru incuragiarea si inflorirea industriei etc. Se imitamu intru acésta privintia pe compatriotii sasi, cari sub scutulu marei loru asociatiuni alui „Gustav Adolf" au subordinate o multime de reuniuni regulatorie a bunei stari a loru.

La lucru dar femei romane si barbati romani! La lucru dar si faceti fapte, cari se ve pregatésca corón'a nemoririei, cà-ci calea càtra acea ve stà deschisa, se recere numai vointia si labóre. Cà-ci Hesiodu dice, cà dieii nemoritori pusera labórea inaintea vertutei. Ceea-ce nu s'a facutu pàna acuma, se póte face in venitoriu si venitoriulu este alu nostru.

Se ne unimu fortiele se infiintiamu reuniuni si acele ne voru dá màn'a se ridicamu scóle nationali, in cari se potemu dá tinerimei de ambe secsele ingrijirea cea mai mare, ne voru dá màn'a se spriginimu industri'a nóstra si prin acésta vomu consolidá legatur'a ce trebe se esiste intre inteligenti'a si elit'a nationala cu poporulu si vomu contribui la inmultirea classei nóstre midiulocii de care pàna aci suntemu asia de seraci.

Asia se facemu si atunci nu va intardiá multu acelu venitoriu de auru prevediutu de geniulu poetului nostru D. Bolintinénu si de care ne afla demni si capaci invetiatulu germanu Hoffmann, carele studiandu diferitele popóre de pe globulu pamentescu, de nici-unulu nu s'a aflatu asia de incantatu cá de poporulu romanu si de limb'a lui cea sonóra. „Ma rapitu de admiratiunea genialitatei si a istetimei ce a descoperitu chiaru si in celu mai din urma tieranu, in celu lipsitu de lumin'a binefacatoria a scólei a scrisu acele cuvinte noue dedatorie de sperantia, cà acestui poporu i trebuesce numai scóla, adeca lumina, adeca cultivare, pentru-cá se póta stá in fruntea civilisatiunei omenesci.

La lucru dar si cu noi este Dumnedieu.

Joanu Sonea.

---

*) Istori'a intréga a aniloru 1848 1849 este fasificata inadinsu in cele mai multe publicatiuni magiare si germane relative la romani. Ar fi timpulu cá mincunile se fia odata demascate. Red. „Obs."

*) Nu tocma asia de saraci precum avemu passiunea neinvinsa de a ne tîné. Dàmu si noi cá si altii in fiacare anu milióne, pe ce? pe fumu de tabacu, pe multime de alte nimicuri si trentie straine si jidoviloru pe vinarsu. Red. „Obs."

Exemplariele dela doue mari biblioteci ale statului de aici, nu au pe alu 8-lea volumu, in care se afla ceea ce ne-ar interessá pe noi. Numai la Propaganda se afla unu exemplariu.

Mi-am pusu in minte se puiu se se copiedie partile cari interessédia Dobrogea si se le trimitu academiei.

Nu cumva academi'a va fi possedendu acésta carte?

Nu cumva episcopatele romanesci din Transilvani'a voru fi tradusu si reprodusu din Farlat ceea ce este relativu la tierile romanesci?

In asia casu n'asiu mai pune se copiedie parte din disulu opu.

Binevoiti s. c. l.

Obedenariu m. p.

Eruditulu si generosulu dn. dr. Obedenaru membru corespondente alu academiei romane, cum si alu altoru societati scientifice, este cunoscutu cá unulu din scrutatorii cei mai devotati si zelosi dupa documente istorice, nu numai la publiculu competente romanescu, ci si in cercurile istoriografiloru straini, si se pare cà existe pe acestu campu scientificu o nobila rivalitate intre domni'a sa si eminentii sei compatrioti A. Odobescu, Dim. Sturdza episcopulu Melchisedecu, B. P. Hasdeu, N. Jonescu, A. Papadopulu Calimachu, Grig. Tocilescu, Exarcu si inca alti càtiva, éra daca amu cautá o diferentia in modulu de a scruta, aceea ar fi, cà precum dn. Exarcu care s'ar parea cà imitédia pe fericitulu seu unchiu Scarlatu Rosetti, asia dn. Obedenaru si-a luatu de scopu principale a cauta isvóra pentru istori'a nóstra in Itali'a; inse érasi acesti doi istorici se distingu numai intru atàta, cà domnu Obedenaru se pare a'si fi alesu partea cea mai intunecósa atàtu a istoriei nóstre càtu si a unui mare numeru de alte popóra din mii'a prima a erei christiane, preste care crede dsa, cà se mai póte reversá ceva lumina sau numai din tesaurele istorice conservate in Rom'a, sau de nicairi mai multu decàtu se scie pàna acuma. A cercatu dsa si in Constantinopole, dara vai, càta desolatiune! Din secol. 13-lea mai inapoi nimicu!

Rogamu prin acésta pe domnii bibliotecari dela tóte diecesele si archidiecesele romanesci de ambele confessiuni, cum si pe alti amici ai istoriei nóstre, din Vien'a, Bud'a si de airea, cá se nu'si pregete a cerceta dupa Farlat Illyricum sacrum si anume dupa tomulu VIII si apoi se binevoiésca a ne face cunoscutu.

Sibiiu, 2 Januariu 1884.

G. Baritiu.

Despre resultatulu alegeriloru din comitatulu Hunedórei

nu avemu informatiuni de a dreptulu din péna romanésca.

Din publicatiunile anteriori se scie, cà romanii fruntasi din Dev'a luasera de timpuriu tóte mesurile preparative càte le-au crediutu ei de necessarie, cá cu ocasiunea alegeriloru noue se scape celu puçinu de càtiva functionari, ale caroru misielii nu mai erá de suferitu. Se prea intielege inse, cà lupte de acestea care se pérta pentru panea de tóte dilele, trebuea se fia desperate din partea celoru ce aveau se o perda. Parol'a cunoscuta, data mai de multu in totu coprinsulu tierei, aici erá potentiata inca si cu cea nationala. Cea de àntaiu suna: A nu lasá se cada nici-o familia magiara din classea asia numita Gentry, adeca boierimea (nemesimea vechia.) A dou'a este: Pe càtu numai se póte, a nu suferi pe romani in functiuni administrative politice si cu atàtu mai puçinu in cele mai de frunte. Asia s'a si intemplatu. In propriulu gremiu din 9 functionari nici-unulu nu este romanu. La asia numitulu scaunu (mai bine judetiu) alu orfaniloru, unde nu se face nici-o politica, au remasu cá din gratia presiedente Ge. Ciaclan si asessoru Joanu Simionasiu, éra ceilalti trei sunt magiari.

In afara in comitatu pe la cele diece subprefecturi (preturi) intre 10 pretori si 10 ajuncti aflamu 3 (trei) romani. Intre 7 medici 1 romanu.

Renegati carii se tragu de familii vechi romanesci de boieri si cnezi, acum inse in a trei'a pàna in a cinci'a generatiune spalaciti cu totulu si unii din ei mai rei decàtu erau turcii cu crestinii, sunt mai multi, precum insusi vice-comitele Colom. Barcsay, Kenderessy (familia fórte vechia), Pogány, Balia, Bága (Badea), Nandra, Varadi, Mara, Puiu, Borbat (Barbatu si comun'a Riu-barbatu) etc.

Nu scimu ce satisfactiune voru fi aflandu romanii din acestu comitatu, cà chiàru maioritatea gubernamentala destitui si delaturà din posturi pe 11 functionari de mai inainte, toti magiari si inca unii din familii de frunte cá Em. Hollaky, baronu Alex. Kemény, Thoroczkay. Au cadiutu adeca fiscalulu, 1 vice-notariu, 4 subprefecti si 5 adjuncti. Cadiutau acestia din causa cà erau prea buni càtra Ddieu si mergeau in tóte dilele la biserica, ne voru sci spune amicii din Dev'a si din comitatu.

Ceea ce mai merita a se insemná este, cà la alegerea vice-comitelui s'au ruptu si aici cá si la Lugosiu, vreo 26 de romani, cari au votatu cu maioritatea totu pentru Barcsay, pentru-cá pe candu va mai merge vreodata principele de coróna in acelu comitatu, se aiba cine se'si mai bata jocu de prelatii romaniloru.

Ori-cum au esitu alegerile din comitatulu Hunedórei, noi felicitamu din tóta ânim'a pe confratii de acolo, cari in mani'a persecutiunei si a intentarei de processe politice, au desvoltatu in anulu intregu activitate politica cu barbatia si desvotamentu pentru caus'a drépta.

Din Romani'a.

Dupace camerele isi luara vacantia de serbatori, din sfer'a legislativa nu e multu de disu; avemu inse alte sciri, care merita a fi cunoscute. Se pare cà in o parte mare a Romaniei a ninsu astadata mai multu cá pe la noi, cà-ci si gerulu e mare, si mersulu trenuriloru se intardia intre unele statiuni.

Din sfer'a justitiei s'au publicatu mai de curendu una dupa alta càteva sententie criminali semnificative. Atàtu in ambele capitale càtu si in piatiele danubiane au fostu condamnati mai multi comercianti faliti fraudulosi dela càte 6 luni pàna si la cinci ani temnitia. Maioritatea falitiloru e dintre jidovi. Nici functionarii defraudatori si furi de bani publici nu mai sunt crutiati cá odinióra, ci dati in judecata la juriu si condamnati. Asia dintre altii fu judecatu la 20 de ani inchisóre Teodoru Tigreanu fostu cassariu alu municipiului Pitesci, unu cartieriu indracitu, hotiu bunu de inferatu in frunte, ruditu cu primariulu Viisioreanu. 146 mii lei n. a furatu acelu strengariu in patru ani dela comun'a Pitesci.

A mai patit'o si un oficiariu, cá si celu cassatu infamu in érn'a trecuta.

Nefericitulu care fu condamnatu de càtra consiliulu de resboiu alu corpului alu 2-lea in 22 Dec. st. v. fu capitanulu M. Paraschivescu fostu cassariu alu unui regimentu. Omu din familia buna si casatoritu, cu avere propria cá de 100 mii franci; totu fatala passiune de jocu in carti l'au rapitu cu sine cá se atace mai multe mii din cass'a regimentului. Comissariulu regelui (procuroru, auditoru) capitanu Gherghe, candu 'ia venitu ordinea, a vorbitu forte severu asia, cà trei aparatori n'au fostu in stare se ajute inculpatului. Siedinti'a a fostu publica, éra deliberarea tribunalului militariu secreta a duratu doue óre. Condamnarea: doi ani inchisóre.

— (O nenorocire.) In privinti'a sublocotenentului Poenaru din Brail'a, „Monitorulu" publica urmatórele:

In dio'a de 16 Dec., prefectulu de Brail'a plecandu la resiedinti'a plasei Balta, impreuna cu membrii consiliului de revisie in patru sanii, sania in care se gasea sublocotenentulu Poenaru si sergentulu de calarasi Musiatu, a remasu mai in urma si a ratacitu drumulu; indata dupa sosirea consiliului la comun'a Viziru s'a trimisu ajutorulu primarului si unu calarasiu se'i caute; n'au pututu insa se le dea de urma. A dou'a di cercetandu-se din nou, s'a gasitu numai birjarulu la o carciuma de langa comun'a Valea Canepei, care a spusu cà sublocotenentulu si sergentulu, vediendu cà au ratacitu drumulu si caii s'au innomolitu in zapada, au parasitu sania spre a se intórce pe josu la Valea Canepei. Dupa tóte cercetarile urmate, nu s'au pututu gasi pàna acum si se crede cà sublocotenentulu si sergentulu se afla ingropati in zapada.

Post'a din Galati spune cà 100 calarasi s'au trimisu spre a'i cautá. Acestia i-au gasitu morti si acoperiti de zapada. Cadavrele au fostu transportate la Brail'a, unde au fostu inmormentate. Oficerulu, de 23 ani, e din Turnu-Severinu, éra sergentulu de 24 ani, din jud. Brail'a.

— (Inghitiatu de frigu.) In nóptea de 7 spre 8 Decembre, pe candu erá viscolu cu ninsóre, Jonitia Mirea, padurariu alu statului la catunulu Bónta, comun'a Preajna, judetiulu Romanati, petrecèndu la nunta in mancare si beutura nemesurate, camu pe la 10 óre, dupa spus'a comeseniloru, a esitu afara in camasia si nadragi si s'a gasitu a dou'a di inghitiatu pe iazu periului Tesluiu, aprópe de o móra.

— Citimu in „Romani'a libera" dela 17 Decembre. Actualulu patriarchu dela Constantinopole Joachimu III, a presintatu, cum ne anuntia o telegrama demissi'a sa inaltei porti.

„Caus'a e asia numit'a „cérta pentru privilegii." Din rendulu acestora Pórta vrea se stérga unu numeru óre-care. Nedispunendu de alte arme de aperare, sinodulu si consiliulu seu de laici s'au intrunitu si au luatu decisiunea, cá patriarchulu se 'si dea demissiunea, ceea ce s'a si facutu. Dupa acésta se va declará disolvatu si sinodulu, in scopulu de a se provocá astu-feliu descompunerea bisericii ortodoxe de Constantinopole, ne mai facèndu-se botediuri, casatorii si inmormentari cu ceremonii religióse. Patriarchulu calculédia se pricinuiasca in acestu chipu o revoltare a poporatiuni crestine, care se silésca Pórta la concesiuni.

Diplomati'a s'a si interessatu de acésta cestiune si ambassadorii din Constantinopole au cerutu guberneloru loru instructiuni asupra pasiuriloru ce sunt de facutu."

Pe càtu ne aducemu noi aminte din istori'a moderna a Turciei, dela 1821 incóce, de candu sultanulu Mahmud a pusu se spendiure chiaru in dio'a de Pascile christiane pe patriarchulu si pe càtiva archiepiscopi, din caus'a conspiratiuniloru grecesci, celu puçinu alti cinci patriarchi ai bisericei resaritene dela Constantinopole au fostu s'au detronati sau siliti a'si da demissiunea, insa asia, cà mai totudeauna au fostu departati cu invoirea sau chiaru la cererea sinodului patriarchiei compusu din membrii ai clerului superioru si din càtiva greci luati din familiile patriciane ale Fanarului.

Nu cumva au remasu si in Ungari'a urme de regimu turcescu relative la bisericele de ritu grecescu?

Red. „Obs."

Sciri politice din monarchia si din srainatate.

Budapest'a. Ministrulu-presiedente C. Tisza s'a dusu indata dupa anulu nou érasi la Vien'a, unde avù la Maiest. Sa o audientia de 1 óra; dupa aceea visita pe unii archiduci si ministrii, cu carii a conversatu asupra unoru cestiuni, cu a caroru gâcire isi batu capulu indesiertu cei mai multi publicisti. De flori de maru nu s'a dusu elu la Vien'a. Se'i fia cum cere aristocratulu „P. Napló".

Pàna in 7 Januariu intrasera 61 de petitiuni dela magnati de aceia, cari au dreptulu de membrii ai casei magnatiloru, pànu acum inse n'au fostu inscrisi. Mai toti au fostu verificati, prin urmare au dreptu de a vota in cestiunea jidovésca si in tóte.

— In diet'a Croatiei desbaterile devinu totu mai furtunóse. Nu numai deputatii radicali dau votu de neincredere absoluta gubernului ungurescu sustînu cu ambele bratia cà Ungari'a ar fi decisa a nimicí autonomi'a Croatiei combatu cu tóta energi'a asia numit'a idea de statu a Ungariei, pe care o declara de o fantoma, desbatu asupra unui memorialu càtra regele de a dreptulu, ne mai voindu se audia de ministrulu ungurescu, reclamá din nou Dalmati'a si Fiume. Fia ori-si cum, dara Ungari'a va mai avea fórte multu de lucru in Croati'a, cà-ci precum se pare, croatii sunt prea decisi a merge pàna la extremu.

— Din Bosni'a si Hertiegovin'a vinu éra sciri critice despre asia numiti banditi, adeca insurgenti.

— Din Serbi'a totu sciri rele; se prepara o alta revolutiune.

— Franciei nu póte se'i mérga tocma stralucitu pe la Tonking, pentru-cà gubernulu a decisu cá se céra dela camere preste cele 9 + 20 milióne votate mai de inainte, inca 30 milióne fr. pentru portarea resboiului.

— In Egiptu ministeriulu isi dete dimissiunea din causa cà nu se póte intielege nici cu vice-regele nici cu anglii.

Militaria.

(Urmare).

§. 18. Termenulu acordatu tineriloru pentru a produce acte.

Consiliulu de revisie, la intemplare de a crede de cuviintia a i se presentá de càtre tineri noui documente sau acte prin cari s'ar putea probá drepturile loru de dispensa, sau pentru a'si stabili starea loru civila, acorda tineriloru unu termenu

pàna la 20 dile pentru producerea aceloru acte. Tinerii insa sunt supusi tragerei sortiului, remanendu cá positi'a loru se se reguledie de consiliu dupa expirarea termenului acordatu.

Acestu termenu intra in durat'a operatiuniloru consiliului de revisie.

Numai tineriloru cari au cerutu consiliului, in timpulu revisuirei loru, a presenta óre-cari acte, li se póte acorda terminulu de mai susu.

Daca la expirarea acestui termenu ei nu se presinta, nici sunt representati, sunt declarati cá admisi si repartisati dupa numerulu obtînutu la tragerea sortiului.

Daca actele presentate sunt valabile si prin urmare dispensati, ei sunt inlocuiti prin numerile urmatóre, daca erau destinati pentru armat'a permanenta.

Daca insa nu au potutu produce la timpu actele cerute loru din causa de fortia majora, independinte de vointi'a loru, si consiliulu gasesce cà motivulu invocatu ar putea fi temeinicu, supune casulu ministerului de resbelu, care decide, daca tinerulu póte fi autorisatu se se presinta din nou inain'ea consiliului de revisie alu anului viitoru, remaindu insa sub drapelu pàna la acea epoca.

§. 19. Inscrierea decisiuniloru consiliului pe listele de tragere.

Decisiunile consiliului de revisie sunt scrise pe tabelele de tragere la sorti dupa cum urmédia:

Pe tabelele fia-carei comune de càtre primaru sau ajutorulu seu.

Pe tabelele subprefecturei de càtre subprefectu sau ajutorulu seu.

Pe tabelele prefecturei de càtre presiedinte sau de persóna insarcinata de consiliu cu acésta lucrare, si in fine.

Pe tabelele depositului de recrutare de càtre siefulu acestui depositu, sub priveghierea oficerului recrutoru.

Fia-care decisiune este scrisa in colón'a respectiva dupa cum urmédia:

1. Pentru tinerii cari fiindu presenti si nu au aratatu nici-unu motivu de scutire sau dispensa se va nota: „presentu, fàra reclamatie, admisu.“

2. Pentru tinerii presenti si scutiti sau dispensati se va nota: „presentu, dispensatu cá unicu fiu, celu mai in versta fiu la femeie veduva, etc.“

3. Pentru tinerii presenti ce au invocatu motive de dispense fàra a fi luate in consideratie: „presentu, cu reclamatie neintemeiata, admisu.“

4. Pentru tinerii fraudulosi se va nota fraud'a comisa si numerulu sentintiei judecatoresci care a constatatu si pedepsitu faptulu, adaogandu-se in colóna observatiiloru; „obligatiunea de a face unu anu de serviciu mai multu peste termenulu datoritu.“

5. Pentru tinerii absenti si cari nu au fostu representati se va nota: „absentu, nerepresentatu, admisu.“

6. Pentru absentii representati se va nota: „absentu, nerepresentatu prin tatalu, muma, tutorele etc., fàra reclamatie, admisu.“

7. Pentru tinerii presenti si amanati se va nota: „presentu, amanatu pe unu anu, neavendu talia de 1 metru 54 centimetre sau fiindu debilu, etc.“

Pentru tinerii cari sunt destinati pentru calarasi si flotila, sau mergu de bunavoie in armata permanenta se va nota acésta in colón'a observatiiloru.

Se va procede asemenea si cu tinerii recrutati si aflati cá unici fii la parinti, insemnandu-se in colóna observatiiloru: „unicu fiu la parinti.“

§. 20. Procederea ce trebue urmata cu tinerii ce invóca calitatea de supusi straini.

Art. 2 din lege stabilesce procederea ce trebue observata in casuri identice.

Daca tinerii invocu calitatea de supusi straini si probédia acésta intr'unu modu suficientu, ei sunt esclusi dupa tabelele de recensementu. In casu contrariu, consiliulu, pe de o parte, va acorda tineriloru termenulu prevediutu la art. 42 din lege pentru a'si stabili, pe calea diplomatica, nationalitatea caroru apartînu; éra pe de alta, va cere avisulu ministerului de resbelu, pe bas'a caruia va da decisiunea sa.

In casulu candu nu se va putea lua o solutiune definitiva in privinti'a loru pàna la epoca incheierei operatiiloru consiliului de revisie, ei voru fi amanati pàna la anulu viitoru, in care timpu prefectulu, in calitate de presiedinte alu consiliului de revisie, va cauta a stabili intr'unu modu neindoielnicu nationalitatea acestoru tineri prin tóte mijlócele legale de cari dispune.

Se va observa cá tinerii esclusi in anii trecuti cá supusi straini, de consiliele de revisie, ori stersi din contróle cá astu-feliu, prin diferite ordine ministeriale, se nu mai fia inscrisi pe tabelele de tragere la sortiu.

Càtu pentru tinerii nascuti in tiéra din parinti straini si cari ceru escluderea fàra a proba cà au trasu sortiulu in alte state, consiliulu va refera casulu detaliatu ministerului fàra a 'i recruta.

§. 21. Tinerii absenti.

Parintii sau tutorii tineriloru cari lipsescu, sau in lipsa acestora, primarii respectivi tragu sortiulu in loculu loru, urmandu ordinea la care acesti tineri sunt inscrisi, fiindu repartisati intr'unu modu proportionalu in corpurile armatei permanente sau teritoriale, dupa numerulu obtînutu la tragerea sortiului.

Nu se voru da cadreloru permanente ale armatei teritoriale ómeni recrutati in absentia.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Balu romanescu.) In 22 Januariu st. n. „Reuniunea femeiloru romane din Sibiiu“ va da unu balu in sal'a hotelului la „Imperatulu romanu“, alu carui venitu curatu este destinatu in favorulu numitei reuniuni. Inceputulu balului va fi la 8 óre sér'a. Pretiurile de intrare sunt: a) de persóna 1 fl. 50 cr., b) membrii de familia càte 1 fl. 50 cr. de persóna, éra dela 3 persóne in susu de fia-care persóna càte 1 fl.; logea mare 8 fl., logea mica 5 fl.

Suprasolviri se voru cuitá cu multiamita pe calea diuaristica.

Bilete de intrare se vendu Luni in 21 si Marti in 22 Januariu st. n. dela 10—12 inainte de amédi si dela 3—5 dupa amédi la hotelulu „Imperatulu romanu,“ camer'a Nr. 1 cum si sér'a la cassa.

— (Poleiu.) Dupa gerulu celu aspru din septeman'a trecuta si pàna in dio'a de Craciunu, timpulu se muià fórte, eri nópte plouá si se facù unu poleiu fórte lunecosu apoi si tîne.

Bibliografia.

— Predice populari de duminece si serbatori ocasionali, si pentru morti; de Gavrilu Popu, protopopulu gr.-cat. alu Clusiului, si professoru em. de teologia. Tomulu I. Pe duminece. Dela dom. s. pasce dom. alu 20-a dupa ros., si pe dom. inainte si dupa dio'a crucei. Cursulu I. Pretiulu 1 fl. — Clusiu, 1883. Tipografi'a ered. lui J. Gámán.

— Pomaritulu rationalu. Tractatu practicu pentru usulu poporului, cu multe stampe si figuri; de Grigoriu Halipu, invetiatoriu provisoru la scól'a agronomica din Cernauti. Editur'a autorului. Pretiulu pentru Austro-Ungari'a 80 cr. v. a., pentru tieri straine 2 fr. — Cernauti, 1883 Tipografi'a W. Kerekjarto.

— Elemente de fisica de E. Bacaloglo, Supplementu luminatu electricu. Spectroscopia etc. Cu à6 gravuri intercalate in textu. — Bucuresci, 1883. Tipografi'a curtii regale, propr. F. Göbl fii, passagiulu Romanu 12.

— Gramatica romana in scólele elementare, tractata din bucati de cetire. Cursu practicu pentru invetiatorii si invetiatórele, cari instruédia scolari din anulu alu 3-lea si alu 4-lea de scóla, precum si pentru elevii institutelorु preparandiale sau normale, de Vasile Mandreanu. Editiunea a doua. Pretiulu 1 fl. 20 cr. 3 lei. — Caransebesiu, 1883. Typografi'a lui Carolu Traunfellner in Lugosiu.

— Elementariu pentru classea antania a scóleloru poporali de Solomonu Munteanu. Aprobatu de comissiunea scolasteca archidiecesana. Editiunea a VII. Pretiulu: legatu 20 cr. — Blasiu, 1883. Tipografi'a seminariului gr.-cat.

— Legendariu sau carte de cetire pentru scólele poporale de Vasilie Petri. Partea I-a pentru alu 3-lea si alu 4-lea anu de scóla. Pretiulu unui esemplariu legatu 40 cr. — Editur'a autorului. Tipariulu tipografiei Alexi in Brasiovu 1883.

— Scól'a rurale, diuariu pedagogicu alu corpului invetiatorescu primaru rurale din judetiele Dol-jiu si Romanati. Anulu I. Nr. 5—6. Apare regulatu la 1 si la 15 ale fia-carei luni, si pe timpulu conferintieloru pe patru ori (intr'unu anu de 26 ori.) Abonamentulu pe anu 6 lei, pentru studenti 3 lei. — Craiov'a, 1883. Tipo-Litografi'a nationale Raltianu Samitca.

— Gramatic'a romana cá manualu conducatoriu si de invetiamentu prelucratu in modu practicu si intuitivu, pentru 4 classe a scóleloru poporale; de Gavrilu Páll, docintele classei a IV-a a scólei practice normale gr.-cat. rom. oradane, totuodata si professoru ajut. la reg. preparandia. Brosiur'a I-a si II. Editur'a autorului. Dreptulu de reproductiune reservatu. Pretiulu (in brosiura) càte 30 cr. = 60. — Oradea-mare, 1883. Tipografi'a lui Ottone Hügel.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 8 Januariu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca cu 6%	120 95	20 75
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	92.65	92 50
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	114 75	114 50
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	97 50	97.50
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	139.75	139 50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	100 —	100 25
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	99.25	99 50
Obligatiuni urbariale temesiane	99.—	98.75
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	98 75	98 25
Obligatiuni urbariale transilvane	99 70	99 25
Obligatiuni urbariale croato-slavone	100 —	100 —
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	97 50	97 75
Datorie de statu austriaca in chartie	79 70	79.30
Datoria de statu in argintu	80 40	80.10
Rent'a de auru austriaca	99 85	99.75
Sorti de statu dela 1860	136 50	135.50
Actiuni de banca austro-ung.	843 —	842 —
Actiuni de banca de creditu ung.	300.—	301 —
Actiuni de creditu aust.	301.50	301 50
Scrisuri fonciari ale institutului „Albin'a“ dela Sibiiu	100.—	101.—
Galbini imper.	5 72	5 70
Napoleondorulu	9.59	9 57
100 marce nemtiesci	59 30	59.25

Cancelari'a NEGRUTIU in Gherl'a

deschide abonamentu pe anulu **1884** la urmatóriale diuaria, cari aparu in propri'a redactiune si editiune:

„Amiculu familiei.“

Diuariu beletristicu si enciclopedicu-literariu cu ilustratiuni.

Va esi regulatu in 1/13-a si 15/27-a di a fia-carei lune in numeri càte de 2—3 cóle; si va publicá: *Novele, poesii, ramanuri, aventuri picante, impressiuni de caletoria, studii sociali, articlii sciintifici* mai alesu din sfer'a economiei si a higienei de casa, *sciri din lumea mare* cu preferintia acelea, cari interessédia mai de aprópe societatea romanésca, *principia de viétia si notitie de petrecere.* Fia-care numeru va fi bogatu si frumosu ilustratu. Pretiulu de prenumeratiune pe anulu intregu va fi rumai 4 fl., pe 1/2 anu 2 fl., pe 1/4 anu 1 fl. v. a. Pentru Romani'a pe anulu intregu 10 franci platibili in bilete de banca ori in timbre postali.

„Preotulu romanu.“

Diuariu bisericescu, scolasticu si literariu.

Va esi regulatu in 1-a si 16-a di (c. n) a fia-carei lune, in numeri càte de 1 1/2—2 1/4 cóle si va publicá: *Articlii din sfer'a toturoru sciintieloru teologice,* tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali, dar mai alesu rituali, *predice* pe domineci, serbatori si la diferite ocasiuni, mai alesu pentru ocasiuni funebrali, precum si *schitia de predici,* si ori ce amenunte aplicabili in predici, *catechese* si alte *invetiaturi pentru poporu, tractate pedagogice, didactice, studii si recensiuni literarie, sciri* din sfer'a bisericésca, scolastica si literaria. Pretiulu de prenumeratiune pe anulu intregu va fi 4 fl., pe 1/2 anu 2 fl., pe 1/4 anu 1 fl. Pentru Romani'a pe anulu intregu 10 franci platibili in bilete de banca ori in timbre postali.

„Cartile sateanului romanu.“

Pentru tóte trebuintiele poporului romanu.

Va esi in fia-care luna càte una carte de 1 pàna 1 1/2 cóla; si va publicá: *Novele poporale, istoriére, fabule, poesii, anecdote, proverbii* si alte *amenunte de invetiatura si petrecere, cunoscintie de economia, industri'a, higiena s. a., sciri din lumea mare,* mai alesu acelea cari mai de aprópe atingu pe poporulu nostru. Pretiulu de prenumeratiune pe unu anu intregu va fi numai 1 fl. v. a., pentru Romani'a 2 franci 50 bani platibile in timbre postali.

Tóte âceste trei diaria deodata abonate costau pe anulu intregu numai 8 fl. v. a., pentru Romani'a 20 franci.

☛ Aceia, cari voru aboná tóte trei diuariale séu baremi 2 din ele, voru primí gratis patru portrete frumóse pàna celu multu in 1 Maiu 1884; la din contra voru avé dreptulu de a'si pretinde se li se replatésca pretiulu de abonamentu dejá solvitu. Afara de aceea abonantii diuarialoru nóstre isi potu procurá cu pretiulu de jumetate tóte scrierile aparute in editiunea ori proprietatea nóstra. ☚

Numeri de proba se tramitu gratis ori cui.

Colectantii primescu in semnu de gratificatiune totu alu cincelea esemplariu in natura ori in bani.

A se adressá la **Cancelari'a Negrutiu** in Gherl'a (Szamosujvár), unde se mai afla inca de vendiare:

Nu me uitá. Versuri pentru ocasiuni funebrali urmate de iertatiuni, epitafia s. a. Pretiulu 50 cr.

Poesii de V. R. Buticescu. Pretiulu redusu (din 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Daci'a scrisa de Petru Maioru. Editiunea a trei'a intocmita prin societatea universitara Petru Maioru din Budapest'a. (Numai càteva esemplare). Pretiulu 2 fl.

Poesii de T. V. Pacatianu. Pretiulu 1 fl., editiune de luxu 2 fl.

Calendaria pe anulu 1884. Amiculu poporului cu 50 cr.

Noulu calindariu de casa cu 30 cr. si alte multime de opuri. 7

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**